

PARTICULARITATI FIZIOLOGICE

LA COPIL

Dr. Popa Adriana
SCJU Craiova

- Copilul, in special sugarul, difera mult de adolescent si adult
- Diferentele :
  - dimensiuni,
  - proportii,
  - fiziologice,
  - comportamentale,
  - psihologice

au un impact major in practica anestezica

- Provocarea clinica este legata de dezvoltarea si maturarea continua a organelor, in special a sistemului cardio-pulmonar si manipularea anestezico-chirurgicala a acestor sisteme in curs de dezvoltare

SISTEMUL RESPIRATOR

- **Adaptarea respiratiei neonatale**
- Clamparea cordonului ombilical si stimularea tactila a nou nascutului initiaza respiratia. Pe masura ce plamanii se expansioneaza rapid cu aer se absoarbe lichidul alveolar, fluxul sangvin pulmonar creste de 20 ori si se stabileste respiratia continua ritmica.

Compliante si rezistente

- Complianta pulmonara statica este scazuta la nou nascut in primele zile, dupa care este similara cu a adultului.
- Complianta dinamica este foarte mica la nou nascut ($<4\text{ml/cmH}_2\text{O}$) comparativ cu a adultului ($50\text{-}80\text{ml/cmH}_2\text{O}$).
- Plamanul cu ARDS al adultului este de 10 ori mai elastic
- Complianta peretelui toracic este f mare($10\text{ ml/cm H}_2\text{O}$)

TABEL 1: Compararea valorilor parametrilor respiratori între sugari și adulți

Parametrii	Nou nascuti /sugari	Adult
FR	30-50	12-16
Volum Tidal (ml/kg)	7	7
Spatiu mort (ml/kg)	2-2,5	2,2
Ventilatia alveolara (ml/kg/min)	100-150	60
CRF (ml/kg)	27-30	30
Consum O2 (ml/kg/min)	7-9	3
CPT (ml/kg)	60	90

- Prin compararea parametrilor respiratori la nou născut, sugar și adult se explică:
  - rapiditatea inducției inhalatorii cu gaze halogenate
  - rezerva scăzută de O₂
  - desaturarea rapidă secundară hipoventilației sau apneei de scurtă durată.

- Anestezia generala ± relaxare musculara → ↓CRF → inchiderea persistenta a cailor aeriene mici si atelectazie de resorbție → alterarea raportului V/Q → sunt dreapta stanga → hipoxemia intra si postoperatorie.
- Xue et al in 1996 a demonstrat ca desaturarea apare mai repede, este mai accentuata si dureaza mai mult la sugar decat la copii si la copii comparativ cu adultii → masuri de prevenire: aplicarea PEEP 5-6 cm H₂O intraanestezic si O₂ pe masca faciala in timpul transportului si ulterior.

(Xue FS, Huang YG, Tong SY, et al: *A comparative study of early postoperative hypoxemia in infants, children, and adults undergoing elective plastic surgery.* ANESTH. ANALG. 83: 709-715, 1996)

Principalele diferente de dezvoltare in fiziologia respiratorie care contribuie la cresterea vulnerabilitatii sugarilor/ copiilor mici la compromiterea respiratorie:

- **Metabolismul crescut:** crestere rapida cu consum crescut de oxigen raportat la greutate;
- **Rezerve scazute de oxigen,** nr scazut de alveole (12 -18 luni app. 300 mil alveole);
- **Control imatur al respiratiei** la nou nascuti si sugarii mici < 40-44 sapt. postconceptie;
- **Raspuns bifazic la hipoxemie** in primele 3 luni de viata;
- **Cresterea ventilatiei la hipercapnie** mediata prin cresterea VT cu FR scazuta/ nemodificata;

- **Deficit de fibre musculare tip I** a musculaturii intercostale si diafragmului pana la 2 ani;
- **Rezistenta crescuta la fluxul de aer la nivelul cailor respiratorii superioare:**
  - nou nascutul are respiratie nazala
  - rezistenta la fluxul de aer la trecerea prin nazofaringe reprezinta aproximativ 65% din rezistenta totala la flux, de 2 ori mai mare decat in respiratia orala
    - insertia unei SNG creste cu 50% rezistenta la flux

- **Wheezing tranzitoriu** in absenta unei bronhoconstrictii in primele 6 luni de viata.
  - tratament bronhodilatator rar eficient
  - sugarii nascuti din mame fumatoare – risc de 4 ori mai mare de wheezing tranzitoriu
- La nou nascut si sugar 90 % din stopurile cardio-respiratorii sunt secundare problemelor respiratorii

SISTEMUL CARDIO-VASCULAR

- Rezistenta vasculara pulmonara scade ca raspuns la $\uparrow$ PaO₂ si pH si $\downarrow$ PaCO₂.
- Inchiderea functionala a foramen ovale si a canalului arterial poate fi reversata de acidoza si hipoxie $\rightarrow$ hipertensiunii pulmonare si sunt dreapta-stanga;
- Nou-nascutul are ventriculi mici cu contractilitate musculara si compliante reduse $\rightarrow$ debitul cardiac este dependent de frecventa cardiaca;

- Bradicardia apare ca urmare ca raspuns la hipoxie si trebuie tratata prin administrarea de oxigen, mai degraba decat prin atropina;
- Frecventa cardiaca la nou nascut si sugar sub 60 bpm necesita masaj cardiac extern;
- Supradozarea anestezicelor si stimularea dureroasa induc bradicardie;
- SNS si baroreceptorii nu sunt complet maturi. Tonusul simpatic bazal, creste progresiv, lucru evidentiat prin cresterea progresiva a tensiunii arteriale → SNP predomina pana la 6-8 ani

- Imaturitatea SNS → stabilitatea
- RVS redusa → hemodinamica la
- Volum sangvin redus la nivelul realizarea unui
- membrelor bloc medular
- inferioare → (rahianestezie sau
- peridurala).

- **SISTEMUL NERVOS**

- Neuronii sunt completi la nastere. Proliferarea dendritelor, mielinizarea si conexiunile sinaptice incep in ultimul trimestru de sarcina si continua in primii 2 ani de viata.
- Mielinizarea nervilor periferici nu este completa pana la 12 ani, explicand sensibilitatea mai mare la anesteziile locale. Nici un studiu nu a evidentiat o relatie intre neurotoxicitatea anestezicelor locale si stadiul mielinizarii.
- Bariera hemato-encefalica este mai permeabila la nou nascuti-barbituricele, antibioticele si bilirubina traverseaza mai usor bariera.

- Autoreglarea circulației cerebrale este prezentă de la naștere;
- Creierul conține o proporție mai mare de lipide,
→ anestezicele volatile realizează concentrații mai mari mult mai rapid decât la copilul mare și adult;
- Doza agenților volatili variază cu vârsta. MAC-ul la nou născut este comparabil cu al adultului, crește până la vârsta de 1 an, aproximativ cu 50% mai mult decât la adult, apoi scade progresiv.

SISTEMUL UROGENITAL SI ECHILIBRUL HIDRO ELECTROLITIC

- Functia renala este net diminuată la nou născut din cauza presiunii de perfuzie renala redusă, precum și a imaturității funcției glomerulare și tubulare.
- Nivelul filtrării glomerulare se dublează în primele 2 săptămâni de viață și ajunge la valorile adultului la vârsta de 1 an.
- Functia tubulară ajunge la valoarea normală în jurul vârstei de 2 ani.

Imaturitatea functiei tubulare implica:

- -limitarea reabsorbției de sodiu (risc de hiponatremie)
- -capacitate redusă de a concentra urina (risc de deshidratare).
- -capacitate limitată de a elimina o încărcare cu potasiu
- -limitarea excreției ionilor de hidrogen și reabsorbția bicarbonatului
- -reabsorbție redusă a glucozei, cu apariția glicozuriei

- Administrarea inadecvata a fluidelor intraoperator → complicatii:
  - hiponatremie
  - acidoza metabolica hiperclorêmica
  - hiper/ hipoglicemie
- Incidenta reala nu este cunoscuta, hiponatremia postoperatorie a fost raportata cu o incidenta de 30% la copiii operati intr-un studiu din 2010 (*Hospital-acquired hyponatremia in postoperative pediatric patients: prospective observational study, PEDIATR. CRIT. CARE MED, 11, 479-483, 2010*)

- Necesarul de lichide variaza foarte mult de la nou nascutul cu greutate mica la nastere si nou nascutul la termen pana la copilul mare.
- Nou nascutii si sugarii au un necesar mai mare determinat de:
  - diferentele ratei metabolice (crescute),
  - raportul intre aria suprafetei de evaporare si greutatea corporala (de trei ori mai mare decat la adult),
  - gradul de maturare a functiei renale,

toate acestea crescand pierderile de fluide.

- Nou nascutul are un continut de apa mai mare
  - in perioada fetala precoce - 95%
  - ↓ la 80% la 8 luni de gestatie
  - 75% la nou nascutul la termen
  - 60% la sugarul de 6 luni
- Volumul de distributie al medicamentelor la nou nascut si sugarul mic este mai mare decat la adult.
- Aceasta implica din punct de vedere anestezic, de regula, administrarea medicamentelor in doze incarcare per kg corp mai mari, dar doze de intretinere mai mici.

HEMATOLOGIE

- La nastere concentratia hemoglobinei este in medie 18g/dl. Volumul sangvin circulant raportat la greutatea corporala este maximala la nastere, apoi scade cu varsta:
  - prematuro 100ml/kg
  - nou nascut la termen 90ml/kg
  - intre 1si 12 luni 80ml/kg
  - dupa 12 luni 70ml/kg
- Hemoglobina fetala compusa din 2 lanturi alfa si 2 lanturi gama reprezinta 50-95% din Hb la nastere. Ea este inlocuita progresiv de Hb adulta in cursul primului an de viata.

- P50 este PO₂ in sange la SaO₂ 50% si este 27mmHg la 37° C si pH 7.4, fiind indicator al afinitatii Hb pentru O₂.
- La Nn. afinitatea Hb pentru O₂ este foarte mare → eliberarea de O₂ la tesuturi este scazuta in ciuda nivelului crescut de Hb.
- Dupa nastere nivelul de Hb ↓ pe masura ce proportia de Hb F ↓, atingand cel mai mic nivel la 2-3 luni (anemie fiziologica). In aceeasi perioada creste si P50 (↑ nivelul de ATP si 2,3 DPG), > valoarea normala a adultului si ramane crescuta in prima decada de viata.
- Aceste elemente explica de ce nivelul de Hb este mai mic la copil decat la adult dar este eficient in termenii eliberarii de O₂ la nivel tisular (copiii au o afinitate a Hb pentru O₂ mai mica).

- **Decizia de transfuzie de MER** la un pacient trebuie sa ia in considerare mai multi factori:
  1. durata anemiei,
  2. volumul intravascular,
  3. complexitatea interventiei chirurgicale,
  4. probabilitatea pierderilor sangvine,
  5. prezenta altor patologii care afecteaza functia cardio-pulmonara.
- In general o $Hb > 8,2 \text{ g/dl}$ si $Ht > 25\%$ este acceptabil la un sugar de trei luni.
- Limita inferioara de siguranta a Hb pentru sugarul < 2 luni nu a fost stabilita, desi pentru sugarii bolnavi este de dorit o Hb 12-13g/dl sau Ht 40% (care asigura o P50 echivalenta cu o Hb de 8-9 g/dl la adult).

METABOLISM SI TERMOREGLARE

- La nastere functia hepatica nu este complet dezvoltata;
- Sistemele enzimatice - mature la 12 saptamani, dar unele medicamente sunt metabolizate lent, altele pe cai diferite de ale adultului;
- Metabolismul bilirubinei este afectat. Sunt medicamente care exacerbeaza icterul;
- Factorii coagularii dependenti de vit. K sunt redusi. Administrarea vit. K 1 mg/kg iv previne boala hemoragica a Nn; obligatorie inainte de interventiile chirurgicale in I sapt de viata;
- < 1 an conc plasmatica a AL este ↑ - risc de acumulare si toxicitate sistemica

- **Glicemia**
- Rezervele de glicogen – insuficiente
- Gluconeogeneza - limitata
- Consumul de glucoza 4-6 mg/ kg/min (x2 >adult) si creste in conditii de: hipoxie, afectiuni respiratorii, mediu rece

→ Nn are risc de hipoglicemie

- Efectele hipoglicemiei:
  - hipoventilatie, cianoza, apnee
  - letargie, convulsii
  - diaforeza
- La copilul anesteziat hipoglicemia poate trece neobservata si, deci, netratata
- Hipoglicemia det leziuni neuronale in substanta cenusie cerebrala, dar si in substanta alba (cand se asociaza cu injurie hipoxic-ischemica)

- **Temperatura**

- Riscul de hipotermie este $\uparrow$ la Nn din cauza:
- - suprafetei corporale / greutate $>$ $\rightarrow$ pierderi crescute de caldura
- - termogeneza se realizeaza prin metabolizarea grasimii brune (torace posterior, umeri, mb. Inf.)
- Factori care favorizeaza hipotermia:
  - mediu rece din sala de operatii
  - expunerea plagii operatorii
  - administrarea de fluide reci
  - gaze anestezice uscate, neumidificate
  - ef. inhibitor al anest. Inh. asupra adipocitelor

- Consecintele hipotermiei:
  - trezire intarziata din anestezie
  - iritabilitate cardiaca
  - depresie respiratorie → apnee si bradicardie
  - cresterea rezist vasculare pulmonare
  - alterarea rasp la medicamente (durata de act a opioidelor si curarelor prelungita)
  - functia plachetara afectata
  - acidoza si alterarea perfuziei tisulare (daca e prelungita)

- Intelegerea particularitatilor fiziologice ale copilului este obligatorie pentru ingrijirea perioperatorie
- In ultimele decade cunostintele privind dezvoltarea copilului s-au imbogatit considerabil
- Aplicarea acestor principii complexe in practica anestezica a permis cresterea sigurantei copilului in timpul anesteziei.

